

RENOVACIÓ

Setmanari Nacionalista Republicà

Any II.—TARRAGONA, 29 Novembre de 1914.—Núm. 71.

La salubritat de Tarragona

Requerits per nostre amic el Director d'aquest setmanari, sortint de la nostra espontània reserva i quietut magnànima, havem gustosos acceptat la seva comanda d'escriure quatre ratlles, mes ben dit, quatre veritats endressades tant als mes doctes com als mes indoctes.

No es de nostres dies que'ls gèrmens tífics o ebertians s'hagin mitj ensenyorit de Tarragona. Aquesta malaltia avans rara, quasi exclusivament de les grans Urbs, s'ha anat extenent a les poblacions petites.

Diem que no es d'avui, perquè quan exerciem nostra honrosa professió, casualment estudiant la Flòrula criptogàmica nostrada, poguerem comprovar la presència del bacil·lus d'Eberth, en els tolls i fangues perdurables de Baix el Port (carrer de Misericòrdia), juntament amb el de Löffler i qualques altres bacteries cromògenes i patògenes, com també'l trobarem en les aigües brutes que salten de la cloaca que desemboca a l'est de l'Estació de Barcelona.

A molts extranyarà que parlem sense eufemismes de la salubritat de nostra ciutat volguda; és veritat, però ho fem perquè creiem dispensar un gran bé al nostre poble i perquè puga ell a temps preservar-se del mal; les multituds miopes e impresionables pensen a vegades lo pitjor.

A què negar-ho? El bacil·lus d'Eberth viu en estat saprófit en les aigües de determinades fonts públiques de la nostra ciutat i durant l'any, fora dels mesos de la Tardor, aprofita la receptivitat de l'organisme de certs individus, convertint-se en patògen, resultant aleshores un flagell endèmic, i ara, degut als màxims hidromètrics, segons els anys mes o menys alts, resulta una malaltia epidèmica, car, per especials condicions d'humitat i de temperatura, es torna virulent i's converteix en patògen, confessant, emprò, de passada, que fins ara la seva força expansiva no ha sigut molt intensa. Els anàlisis bacteriològics aixís plenament ho demostren.

¿Se'ns objectarà que'ls anàlisis practicats no mereixen confiança?

A lo que devem nosaltres energicament contestar: ¿Si, segurament serà, perquè'ls anàlisis estan fets a casa i tot lo de casa o tarragoní desperta suspicacis i recels?

Deu saber-se que en el Laboratori bacteriològic de nostre complacent amic, el jove doctor en Farmàcia senyor Martí Güell, se recull l'aigua de les fonts públiques destinada als anàlisis amb matraços previament esterilitzats i tancats al foc, que la sembra dels gèrmens se verifica asèpticament en caldo lactosat, que les preparacions se fan amb rigorosa escrupulositat, etc. Consti, doncs, que en els Laboratoris forasters no es fa d'altra manera, ço es, no es segueixen altres procediments.

I perquè no es diga una cosa per altra, afirmarem que per a no donar lloc a controversia i al control subsegüent, els cultius se subjecten a la reacció diferencial d'Endon que mai ha deixat dubtes i no pot confondre's amb la del Coli comú.

La portada d'aigües a nostra ciutat no pot aliar en lo mes mínim l'actual situació de salubritat, car, a l'atravessar les aigües el subsol s'infecten i tot ho poden després contaminar.

El problema vital per a Tarragona, el primer i mes important de tots, avans que'l de la portada d'aigües, es el sanejament del seu subsol. Cal, es

urgentíssim per a adjudicar-li'l dictat de ciutat sana, neta i bona, estudiar el projecte de sanejament del seu subsol i ensemps, sino existeix, alçar el plànol de la canalització de les aigües i de la seva xarxa de distribució.

La realització de tan gran millora no es tan difícil com sembla, no's necessitaria fer cap emprèstit, ni apromptar grans cabals; bastaria el pressupost municipal ordinari i un poc de constancia i bona voluntat com després intentarem demostrar.

Els concellers municipals, els representants de la ciutat que s'emprenguessen aital tasca, mereixerien el bé de la ciutat, serien dignes de gratitud eterna, ço es, d'una làpida o monument de ciutadania erigida amb el reconeixement i aplauso de l'Higiene Pública.

AGUSTÍ M.ª GIBERT.

(Continuarà.)

Pi i Margall

El sol record del nom que encapsala aquesta nota, es prou per a que'l nostre cor bategui adolorit evocant la rellevant figura que va encarnar-se en aquell home tan auster que's deia Pi i Margall.

Avui, 29 de Novembre, compleixen tretze anys de la seva mort, i nosaltres, homes d'idees humanistes, qu'hem sigut educats en l'escola del gran mestre i que tant i tant hem après en els seus llibres; que tant inculcades tenim en nostre cervell les idees amb tanta senzillesa exposades per l'ex president de la República espanyola, i que per lo mateix tanta veneració hem professat sempre pel qui fou el chefe del partit republicà democràtic federal, no podem per menys que recordar la seva memoria.

Quantes i quantes vegades la ploma i la paraula den Pi sortiren en defensa d'aquesta terra nostra que clama llibertat! Quantes vegades no havia exposat al nú el seu esperit altament justicier en favor de Catalunya, i com havia sempre distingit i correspost als seus germans de patria desde alla Madrid, la seva habitual residencia!

Els problemes rel·ligiós, econòmic, social, polític; la literatura i la poesia; l'art, i tot quant ell havia tractat, ho exposà sempre d'una manera que sols els mestres i ningú mes ho saben fer.

Catalunya sempre l'ha plorat an en Pi i Margall i els republicans tots ens descobrim respectuosament al pronunciar el seu nom.

Torném-hi amb els presidis!

II

Creiem que no's fa necessari repetir els arguments, tantes vegades contats, pels quals no es convenient baix cap punt de vista un presidi vora d'una ciutat; pero com el de la Pedrera no és un presidi a fer, sino que fatalment existeix de molts anys, la nostra tesi s'haurà d'adreçar mes propiament en demostrar, —o en intentar-ho quan menys—, que'l tal edifici, a més de no reportar cap benefici a Tarragona, (excepció feta, naturalment, dels qui comercien legalment), és una amenaça continua per la salut i per la tranquil·litat pública, adhoc que un constant perill per als industrials, perill que's fonamenta en la probable reanunciació dels tallers que de distints arts i oficis hi ha en el mentat presidi de la Pedrera.

Cap raó tenim avui, per a témer que aixó succeixi, però ¿qui ens diu que per una d'aquestes anor-

malitats polítiques que sovintejien tant en el nostre país, no vingui demà una disposició del Govern desfent lo que ahir va considerar perjudicial, o al inrevés?

Els exemples son a mils a Espanya, per dissort. ¿No havíem quedat que'l presidi de la Pedrera no reunia cap mena de condicions, ni de seguretat, ni d'higiene? Doncs ara no ho deuen creure aixís, quan la Direcció general de presons autoritza o tolera que, en uns establiments aont no hi caben mes enllá de 150 presos, n'hi fassin inquirir 400. ¿Aont és, doncs, la serietat?

Altrament, convé no oblidar, que'l presidi en qüestió, ha sigut un poderós obstacle per a la realització del tant debatut projecte d'estació Central, el qual sembla que ha arribat a formalitzar-se per les dugues companyies carrilaires, si bé no com Tarragona anhelava i tenia dret a esperar. Si hagués desaparegut l'antiestètic edifici-presidi, hauria quedat tota la gran extensió que ocupa aquest per a andens o també per a dipòsits de màquines d'una o d'abdues companyies, encara que millor hauria pogut utilitzar-se a mes dels dos serveis ans dits, per a fes-hi un pas de carro, que, passant per la banda del mar, (seguint el que avui hi ha per a dur el carbó a la companyia del Nord), podria arribar als mateixos andens de M. Z. A., resultant aixís, que totes les mercaderies que del moll haurien d'anar a l'estació de Barcelona o al inrevés no haurien tingut precisió de passar pels carrers del port, evitant-se aixís una gran pèrdua de temps, i principalment el perill imminent que suposa l'atravessar una xarxa de vies en ús tant seguit com ho son les de vora l'estació mateixa.

Heu's aquí com podia desapareixe el pas a nivell de l'estació de Barcelona i amb éll totes les incomoditats que representa el tenir-se d'esperar els carros a l'entrada o sortida de l'estació.

Enguany, degut a la guerra europea, no sentim els grans conflictes que l'any passat, en aquest temps tots lamentavem i volíem arranjar cuita-corrents, però l'altre any, o l'altre, el tráfec se normalitzarà—i fora d'esperar que aumentés—i llavors tornaràn els planys del comerç i tothom se creurà autoritzat per a protestar de tot i de tothom.

L'alcalde accidental, D. Lluís Soler,—al qui ens plau retre homenatge per l'acert, energia i activitat amb que desempenya l'alcaldia, aixís com la bella neguitesa en atendre puntualment (cosa tant costosa encara per la majoria de les gents!) tota qüestió factible de millorament moral i material—ha sapigut aixís mateix preocupar-se de la del presidi de la Pedrera, i pel seu compte primer, amb acort unánim de l'Ajuntament després, s'ha dirigit als nostres representants en Corts i al Govern, demanant la desaparició de l'ominós presidi, que com una taca negra s'escampa davant dels ulls per a tapar la verdor infinita del mar als qui s'escauen arribar a Tarragona per les vies de Valencia i Lleida. ¡Molt bé pel Dr. Soler i per l'Ajuntament!

Els representants en Corts també mereixen gratitud, pero a mitges. ¿Causes? Les escasses, les mínimes proporcions que han donat a l'assumpto.

Un prec al Ministre; contesta del Ministre prometent estudiar la cosa demanada, per a quedar després tot com avans.

Pero... ¿talment sembla que aixó ens vingui de nou? No i sí.

Ja'n parlarem també d'aquet sistema de no resoldre cap qüestió relacionant-ho amb el presidi si tenim prou trassa pero l'altre setmana; no avui.

Al donar les precedents ratlles a les caixes, no havem tingut ocasió de llegir en els dos diaris locals ni un sol mot referent a l'assumpto.

Ho prevíem ja en el nostre article darrer.

Es d'esperar que no ho fassin tampoc a no ser que naixi un formidable estat d'opinió del poble.

No obstant, ¿no sabem que'l poble no sent quasi mai cap estat d'opinió sino'l mou la premsa, o un home o altre fa de cap-devanter per a guiar-lo.

Tant se val. Els diaris no sempre acostumen a donar opinió, sino quan un o altre la hi dú d'encàrrec, i sempre que no atenti contra'ls interessos d'algú.

Els nostres diaris se diu que fan aixó, amb l'agravament de que moltes vegades inverteixen els termes.

Veurem si'n dirán quelcom els nostres setmanaris.

CARLES DE VIANA.

(Seguirá.)

El projecte de estació del f. C.

Després de anys i mes anys de lluita, entre les Companyies dels F. C. i la ciutat, que feu que en la Divisió de F. C. del Ministeri de Foment hi hagi arxivats uns sens fi de projectes per a la construcció de la nostra tant desitjada estació, a tal extrem que digué una volta un Director del Negociat que quasi ocupaven una sala sols els expedients instruits i que els hi agafava febre cada volta que de dita construcció es parlava.

Per fi se ha arribat a un acord unànim de totes les parts interessades fent cada una sacrificis pel seu costat i podem dir, finalment, que acceptat el projecte per tothom es un fet real que tenim molt aprop la construcció definitiva de les estacions, aixís de la Companyia del Nord com la de M. Z. A., que si be no omplenarà tots els desitjos de la ciutat, farà que la tinguem lo suficientment gran i espaiosa per a donar un servei complet i desfogat per lo que fa referencia a les mercaderies i que puguin constituir els serveis de arribada i sortida, uns bens separats dels altres, aixís com la arribada dels passatgers no sigui lo vergonyosa que avui resulta, com també tinguem una facturació a gran velocitat ben organitzada.

Quan la nova estació sigui un fet podran també baixarse al port les mercaderies amb vagons des de la estació de M. Z. A. com succeeix amb les del Nord lo que serà de gran comoditat i de verdader interès per al nostre port, i que farà necessaria una bona distribució de vies en el mateix per a profitarnos de aquestes ventatjes, que sens dubte aportarán nou moviment de mercaderies que avui feia impossible la seva vinguda al nostre port per als gastos crescuts que aquesta falta representava.

Fixem-nos-hi ben bé, en aquest fet els Tarragonins tots i en particular les Entitats Representatives de nostra ciutat i prenent-me bona experiencia que de fer-ho, tenim la seguretat de que moltes de les coses que'ns proposessim arribarien a obtindre-les si sols se seguís la pauta de com s'ha portat, podriem dir rapidissima donada la seva tramitació, la confecció i aprobació definitiva del projecte de la estació de Tarragona i al efecte anem a recordar-ho.

El proper mes de Decembre farà dos anys que trovant-se *taponada* quasi, la estació de Tarragona, amb lo que's causaven grandissims perjudicis al comerç en general, fent que els vagons estessin detinguts per entre vies sense entregar las mercaderies setmanes i fins mesos, aixecá una protesta de tota la població i aprofitant la vinguda a nostra ciutat de Agents de alta categoria que enviá la Companyia del Nord per a aminorar en lo possible els greus perjudicis que's causaven, i havent-se'n enterat quisquun de la vinguda d'aitals Agents, l'Alcalde, Presidents de Junta d'Obras del Port, de la Cambra del Comerç i del Centre Industrial, acompanyats de bon nombre de Consignataris, Comerciants i Agents de nostra plassa, es trasladaren al despatx del Quede de la Estació del Nord aont aquells senyors es trobaven i formularen la mes enérgica protesta, i demanant-los-hi que's vegés la manera practica i positiva de arribar a un acord, deixant antagonismes, per a fer una obra que havia de beneficiar a tots.

Aquesta mateixa protesta a l'ensemps se elevá als Directors de les esmentades companyies, aixís com al President del Concell de Ministres, Ministre de Foment i Diputats i Senadors per Tarragona, i aquesta unanimitat en la protesta feu que al poc temps la Companyia del Nord enviés expromessament per a estudiar l'assumpto, a cinc enginyers; des de ales-hores hi ha hagut qui constantment se ha anat cuidant de que la tramitació no es demorés i a l'efecte, la Junta permanent designada per a aquest objecte, composta dels Delegats de l'Ajuntament, Junta Obres del Port, Cambra de Comerç i Centre Industrial, es reuniren tantes vegades com fou necessari, encarrilant l'assumpto i no deixant de pit la cosa i per fi, com deiem al començar, ha donat els seus fruits, tasca tan activa i constant i sols falta ara que les Companyies comensin les obres a qual fi les Entitats principals de Tarragona, en el ordre económic, han dirigit una instancia firmada als senyors Directors de les Companyies del N. i M. Z. A. demanant-los-hi que comensin les obres de construcció ben prompte, havent-se també dirigit les referides instancias al senyor Ministre de Foment i als Diputats i Senadors per Tarragona, per a que comensin tot seguit les obres, i no deuen deixar-se la cosa fins i tant que aquestes siguin començades.

D'aquí que nosaltres opinem que si en tots els assumptes d'una mica de interès per a la ciutat, es tingúes sempre l'acert de designar una Comissió expromessa per a portar a cap cada un de ells i que aquesta no acabes fins a obtindre-la; fora la feina mes profitosa, que no la que es vé fent en general, xò es, que son moltes les idees que es proposen i de elles se'n sol cuidar tothom, resultant ales-hores que de tants no hi ha ningú que se ho prengui amb aquell interès propi del que se li encarrega una feina que sab li correspon la responsabilitat moral, en el cas de no portar-la a cap o de no haver-se'n cuidat amb la cura necessaria.

Es hora ja mes que sobrada de arribar a ésser practis, si es que volem considerar-nos majors d'edat, deixan-nos de que si es l'un o l'altre que ho fa, la qüestió essent beneficiosa per a la ciutat es que es porti a bon terme que de la vanitat res se'n treu i aixís veiem com les poblacions i finces nacions aont els seus homes son mes modestos, son també les que van mes endavant. Imitem-les, doncs, si volem fer via, que molt tenim que caminar encara si volem arribar a una altura que ens dignifiqui al costat de elles.

Protesta d'un alemany

Sacrifiquem varis articles originals, que guardém per al número proper, a l'objecte de reproduir aquesta protesta de un dels molts alemanys quin esperit conserva sa independència, sens mermar el seu sant amor a la patria, i que no pateixen la fatal sugestió del militarisme imperialista que, de segur, portará a la desfeta per a sempre de l'Alemanya.

Brindém aquesta carta als periódics de nostra localitat que amb tanta poca causa venen fent campanya germanófila per a que'n prenguin nota d'aquestes tant ben escrites ratlles del súbdit alemany que tant sab reflexar l'ambient del seu poble.

* * *

«Barcelona 13 de Noviembre de 1914.

Señor Director de *Nuevo Mundo*

Madrid.

Muy señor mío: He llamado hasta ahora mis opiniones e ideas con respecto a la actual guerra europea, pero en vista del artículo publicado en el diario *ABC*, de fecha 12 del corriente, y firmado por el señor José Juan Cadenas que se refiere a este asunto, no puedo por menos de solicitar de su bondad, la publicación.

Ante todo debo hacer constar a este señor que soy alemán, y que adoro a mi patria tanto como él pueda querer a la suya.

Alemania va a la guerra por la necesidad que tiene el imperialismo de justificar el enorme gasto que por espacio de 40 años ha hecho en aprestos militares, y para asegurar su existencia como potencia de primer orden.

No crea este señor que han sido mis hermanos los que han violado Bélgica ni destruido catedrales,

sino que ello es obra del partido militar alemán, que ha sacrificado mi patria en beneficio de sus ambiciones políticas y económicas.

Bélgica se ha defendido como yo hubiera corrido a defender mi patria si esta hubiese sido villanamente invadida. El Rey de Bélgica ha acudido a defender el honor de su pueblo, y de esta guerra nacerá el porvenir de su Patria.

¿No se defendieron por ventura los españoles cuando la invasión napoleónica? ¿No deben ustedes acaso su prestigio en el mundo a aquella guerra?

No está la fuerza de Alemania en sus armas, está en su industria, creada por un exceso de trabajo, no por sus cañones; en su cultura civil y no militar, y en su organización económica, pero debo hacer presente a dicho señor que mi país ocupa el tercer lugar entre los pueblos emigratorios.

Allí, si a mal no tiene reconocerlo este señor que ha visto Berlín, la vida es de cuartel y el militarismo ha absorbido la mayor parte de las libertades de la nación.

¡Ah patria mía! tanta lástima me das vencida y repartida, como vencedora y absorbida por el militarismo triunfante.

¡Viva Alemania sin armas!

Suplícole perdone la molestia y quedo de usted afectísimo s. s. q. s. m. b ,

ENRIQUE VATTMANN.»

Cançó ciutadana

¿Quin é'l poble
digne i noble
que no vol la llealtat
de la terra que trepitja,
i amb afany, gelós, desitja,
sino'n té, la llibertat?
¿Qui no'l canta?
¿qui l'espanta
treballar per conquerir
el seu lloc en l'assemblea
que ha llençat la nova idea
que mai més veurem morir?
La muntanya
ens acompanya;
la ciutat ha complert ja;
la host brava, marinera,
és, com sempre, la primera
que amb ella podem comptá.
La gent rica
es dignifica
oferint-nos sos cabals,
que ha de dur la nova empresa
freturosa d'hardidesa,
impregnada d'ideals
que anys fa cova
l'estol jove
i estudiá amb tot el cor
les grandeses d'una raça
que, si viu soliu, lassa,
serva encara el vell record
que avui canta
i l'ageganta
amb el poble que ha respost,
i aixís, junts, van fent la via
esperant sedents, el dia
d'aquell sol que mai s'ha post.

SALVADOR BOBUT I SOLER.

Barcelona, Novembre 1914.

Historia d'un microbi contada per ell mateix

Jo soc un microbi, d'alló mes petit que es poguen imaginar. Vaig neix a Vilabruta, i allí vaig passar tranquilament, la primera época de la meva vida; pero tot de cop i quasi sense adonar-me'n, vaig tindre'l desitj imperios de visitar a Tarragona. No sé quasi com va ésser, pero sense fer la maleta ni despedir-me de ningú, me vaig posar en camí, mes content que unes castanyoles. I avui caminant un pam, demá pam i mig, va arribar un dia que'm vaig trovar reventat de caminar tant.

En tot vaig pensar, menys en tornar enrera. La meva decisió era inquebrantable, pero el meu cansanci horrible no'm permetia donar un pas.

—¿Cóm ho faré?—pensava—¿Cóm ho faré, pobre de mi, per a arribar a Tarragona?

Estava ja a punt de desesperar-me, quan una idea lluminosa sortí, de prompte, de la meva diminuta testa. Vaig dir-me a mi mateix:

—Sembla mentida que un *bacillus* de tant

de seny com ara tu, no hagi pensat avans en aquest medi. ¿Vols anar mes depressa que si anessis en cotxe? Posat dintre de les canyeríes de l'aigua, i aquest líquit te portará fins a la ciutat, rapidament.

Dit i fet. Dintre de l'aigua vaig ficar-me i la meva sorpresa va ésser grossíssima. Jo que'm pensava trovarme sol! Amb prou feines havia arribat, i ja sento que'm criden. Me tombo i em trovo potser set o vuit milions de companys, que també eren dintre l'aigua.

—Hola *bacil·lus* ¿aont aneu?—vaig dir-los-hi.

—Cap a Tarragona—van respondre.

—Jo també.

Ens varem donar les mans i cantant i explicant contes, vam arribar a la ciutat.

Jo soc un microbi aficionat a la arqueologia, i no portava cap mala intenció. No aixis els meus companys, quasi tots de la família *Tiphycus*, que son dolents perque si.

Amb prou feines arribats, mentres jo visitava el museu, ells se ficaven amb tota la barra, a l'estómac de unes quantes persones

Als set o vuit dies de passejar-me per Tarragona, trovo una colla d'amies.

—¿Aont aneu?—els hi pregunto.

—Cap a llegir els dos diaris de la ciutat.

—¿Cóm volem llegir vosaltres una cosa tan grossa?

—Fuig, home, ¿vols callar? Els diaris d'aquí son tan petits, que semblen fets mes aviat per a nosaltres, que per a les persones.

—Ving amb vosaltres, doncs. Anèm.

Vam anar-hi i tot llegint, trovo una nova que'm va fer exclamar:

—Escolteu companys ¿que'm preneu el pèl, vosaltres a mi?

—¿Per què ho dius aixó?

—Perque m'havau dit, que ja heu fet, un grapat de feina.

—I es veritat.

—Doncs mira aquí que diu: *El estado sanitario de la ciudad es excelente.*

—¿Es dir que no ens fan cas?

—Això sembla.

—Doncs...

Jo, com a microbi honrat i decent, transmeto la criminal decisió d'aquells miserables *bacil·lus*, perque encara que s'han tancat algunes fonts se façi mes de lo que's fa.

I, per a que consti, certifico aquest article.

M. BACIL·LUS.

Per als obrers

L'Ajuntament ha dirigit una alocució al poble de Tarragona a l'objecte de portar a la práctica l'acord que va pendre, per iniciativa del nostre bon amic el regidor Sr. Lloret, de fer una subscripció per als obrers que degut a les circumstancies anormals que estem atravessant, se troven sense feina.

S'han repartit a domicili les fulles que deuen omplir-se, senyalant la quantitat per la que cada hu s'hi compromet a fer efectiva cada mes, en relació a la posició de cada ciutadà.

Sembla que'l poble respondrà a l'acord tan ben prés per la nostra Corporació municipal, sacrificant-se en benefici dels necessitats.

Les fulles de la subscripció a que ens referim, se rebrán, degudament cumplimentades, a la Secretaria del Centre Industrial, quina entitat ha posat de manifest una volta mes l'estima que sent per la nostra ciutat nadiua.

De pas...

Des de dalt de la muntanya, s'ovira la ciutat enrunada sobre-sortint en mig d'ella com espectres, quiscuna casa mig-partida, l'única que resta en peu després del desastre.

Era una tarda d'istiu. Per la carretera anaven fent via dos joves amb cert defalliment, i amb ses cares groc-verdoses reveladores de certs sofriments.

Tots dos anaven amb sos trajos militars, confosos per lo bruts i espellifats en que estaven.

Tot seguint la marxa, anaren fent la volta entorn de la muntanya que hi havia enfront d'ells, i caminant, caminant, començaren a dominar l'extensa planura erma, degut al temps que no s'havia conreuat, aixis com també poc a poc anaren contemplant cert lloc revelador de haver-hi hagut en ell, l'abric de milers d'ànimes.

Restaren parats fitant el paisatge que se'ls oferia a la vista, quin els hi deixava l'amargor de recents records, veient allí imperar el regne de les *Parques*, que degut a l'ajuda d'una pila de gent, junt amb la col·laboració, que ells també les hi havien ofert, les feren apareixe, triomfant damunt la vitalitat de la terra.

I aixis al passar, s'internaren dins els munts de cases soterrades, fitant tot lo que hi havia en son entorn, al eusems que son pensament treballant, treballant, els hi recordava tot alló que havien estat sumptuosos palaus, allà ont els representants de les ciutats, en temps de pau i amb tota sang freda, preparen a l'humanitat per a portar-la a n'el abim; aixis com també aquells temples d'instrucció ont els homes s'havien esforçat en ensenyar o passar-se la vida cremant-se els ulls devant de llibres o de originals plànols, tant sols per a donar, com a fruits dels seus invents, la destrucció humana.

D'aquesta manera, sens saber com explicar-s'ho, anaven passant per damunt de lo que havien estat humils cases o grans palaus, allà ont s'hi havien amagat certs misers drames, o bé banquetes i recepcions i tot; tot en general tenia el mateix valor per a ells, que com Deus, al passar anaven trepitjant les runes de lo que havia sigut una ciutat floreixent.

El paisatge tenia un aspecte esfereidor, per sa solitud que no mes era a voltes interrompuda, per quiscun vol de corbs i ocellots que espaordits fugien al sentir remor, en el lloc ont hi trobaven sa pitansa, cosa que encar feia mes tràgic el paratje.

A l'acabar d'atrevessar l'enrunamenta, els dos companys, l'un sens poguer deixar de demostrar, la dolorosa compasió que en altres llocs mes tràgics, no havia sentit, va dir a l'altre:

—¿Quin aspecte mes trist té tot aixó!—A lo que contesta'l seu company:

—Si; certament. I pensar que per a lograr aquesta obra, els sacrificis que costa!

Després restaren silenciosos, i boi capficats anaren seguint son camí, augurant tant sols en lloc d'una tornada alegria per part de ses families, el no trobar ont era la llar que els havia vist neixe per a confondre-s ses runes amb les de les altres cases.

I després, se'ls vegé carretera avall fins perdre-s de vista, a l'ensemps que un gran núvol de ocellots voltava per l'espai, anant-se deixant caure lentament damunt del lloc, que moments avans havien abandonat, degut a l'indiscreció d'aquells vianants que havien anat a torbar la pau de la ciutat, convertida en necrópolis.

J. ESTEVA GILI.

Barcelona, Novembre 1914.

De l'Ajuntament

Bastant moguda resultà la darrera sessió. Després d'aprobar-se per unanimitat el projecte d'urbanització del passeig de Circunvalació, part compresa entre'l Portal de Sant Antoni i'l Baluart de Sant Joan, i de reformar-se alguns dels articles del Reglament de la Guarda Urbana, el senyor Lloret demanà quedessin damunt la taula'ls presupostos per a l'any 1915. Això, que sembla tan natural tractant-se d'assumpo de tanta importancia, donà lloc a discussió, accedint-se, per fi, a la petició del nostre amic.

Un dictamen de la Comissió d'Aixamplis proposant l'urbanització d'alguns carrers que afueixen a la nova Plaça-Mercat, fou molt encertadament impugnat pels senyors Cavallé i Lloret, els qui consideraven que les 10.000 pessetes que costaràn les obres podrien emplear-se en altres reformes de més immediata necessitat i utilitat. No obstant, per majoria de vots s'aprobà'l dictamen.

Per últim, després d'enutjosa discussió, en la que, en forma intemperant i desconsiderada, intervingué'l senyor Oliva, s'aprobà la proposta de la Comissió de

Mercats de dedicar 5.000 pessetes anyals a l'adquisició d'edificis ruinosos de la part alta de la ciutat, a fi de que en l'avenir pugui allí instal·lar-s'hi un modest edifici mercat.

Les paraules del senyor Oliva, voldriem, en benefici seu, no haver-les sentides. Ningú podia emplear-les tractant-se d'un tan digníssim company com es el senyor Lliteras, però més que a ningú li estava vedat al senyor Oliva usar frases, gestos i actituds que desdiuen de tota cortesia i consideració personal.

Com a protesta per l'actitut del senyor Oliva, el senyor Lliteras rebé moltes felicitacions, a les que ajuntem la nostra.

NOVES

Honorem les columnes de RENOVACIÓ amb una sèrie d'articles que tractant de la salut pública a Tarragona ha escrit el reputat metje i distingit amic nostre, Dr. D. Agustí Maria Gibert, i creiem que'l nostres volguts llegidors els veurán amb gust, per ésser persona tan competent en Medicina i Bacteriologia l'au'or dels esmentats articles que avui comencem a donar a llum.

En la darrera sessió del Centre Industrial, la Junta Directiva acordà empendre una activa campanya per a veure de lograr de la Companyia dels ferro-carrils del Nord un millorament en el servei de trens de la línia Tarragona-Lleida i sobre tot, mes rapidesa en els tragectes, puig que'l terme mitg de velocitat dels trens actuals oscila entre'ls 23 i 30 kilòmetres per hora, velocitat que no resa en els temps que vivim.

Nou surtit de *Corbates elegants*.—*Moneders de pell i seda*.—*Alta novitat*.—*Preus de fabrica*.—AL DIA. Rambla de Sant Joan, 40.

Baix la presidencia del Delegat d'Hisenda, dies passats se reuní la junta Administrativa per a fallar uns expedients contra cinc industrials de Valls que empleaven sacarina per a la fabricació de begudes gaseoses, havent-los-hi imposat a cada hu 500 pessetes. A aitals fets, per gros que sigui el cástic imposat sempre son petits, a nostre entendre, puig que deu procedir-se amb fort rigor en contra dels qui atenten la vida dels ciutadans.

¿Voleu tenir els metalls sempre com a nous? Useu l'«Aladdin», de venda Ferrreteria Mallol.

Degut a les actives gestions fetes per l'alcalde accidental Sr. Soler, son varis els propietaris que fan cercar els solars, donant amb aixó acatament a l'acordat per l'Ajuntament i a l'ensemps per a aliviar, en lo possible, la situació de la classe treballadora.

Tartana en venda: Informes, Rambla Sant Carles, 26, taller.

La Cambra de Comerç en la sessió extraordinaria tinguda el passat divendres acordà per unanimitat telegrafiar als Diputats a Corts Srs. Nicolau, Veciana i Nogués en la següent forma:

«Reunida Cambra Comerç per a tractar assumpte zones neutrals, acordà adherir-se a la petició formulada per entitats Barcelona, sempre que nostre port figuri entre'ls autoritzats per al establiment de dites zones.—President, *Lloret*.»

Simil Camussa, la de més durada, més barata i millor. De venda Ferrreteria Mallol.

Hem rebut els tres primers números de la revista quinzenal irònica *Flirt* que's publica a Girona.

Queda amb molt gust establert el canvi, i que'l novell periòdic pugui comptar llargs anys de vida li desitjem.

El millor saló de llimpiar calçat es *El Brillante*. A la crema *Dandy*.

COMTE DE RIUS, 15

Societat de socors mutuels
TARRAGONA I SA PROVINCIA
 dels cassos de malaltia, vellesa, invalidesa, viudetat i mort
 Inscripta en el Govern Civil i en la Comissaria general
 de Segurs, segons mana la Llei.

Director facultatiu: **DR. RABADÀ**
 Per a més informes dirigir-se al domicili social:
 Rambla St. Joan, 75, pral. De 10 a 12 i de 5 a 7

CLÍNICA I CONSULTORI PER A LES MALALTIES DE LA DONA

Vies urinaries, Cirurgia operatoria, parts. electroterapia i anàlisis micro-químic d'orina i productes patològics.
 Sero-Reacció de Wassermann.— Aplicació del 606

BAIX LA DIRECCIÓ DEL DR. RABADÀ

*Ex intern de l'Hospital de la Santa Creu, ex-ajudant de la Policlínica del Dr. Fargas i Metge
 de les Cases de Socors de Barcelona*

Consulta de 10 a 12 i de 5 a 7. — Per a obrers, de 7 i mitja a 8 i mitja nit. — Per a'ls pobres, franca,
 dilluns, dimecres i dissapte de 12 i mitja a 1 i mitja.

Rambla de Sant Joan, 75, principal. — TARRAGONA

CAMISES

CORBATES

NOVITATS

GILBERT GERMANS : Unió, 20

Galeria Fotográfica d'Art

PERE PALLEJÀ — Unió, 18

PERE LLORET

CORREDOR REIAL DE COMERÇ

Apodaca, 9

GRANDS NOVITATS en

Sombreros i Gorres

RAMON ALOQUIN

UNIÓ, 20

AL DIA

Perfumeria
 Confeccions
 Novitats

RAMBLA SANT JOAN, 40

JOAN ESBERT

FARMACÉUTIC

UNIÓ, 22

Joan Ruiz i Porta

PROCURADOR

Vilamitjana, 9, 1.er

Farmacia Central

Laboratori Químic Bacteriológic

Marti Güell

Rambla Sant Carles, 41 : : :
 : : : : i Sant Fructuós, 5

FRANCISCO POTAU

Calçat fet

i a la mida

RAMBLA DE SANT JOAN, 52

Gran Fàbrica de Calçat

= DE =

RAMÓN CAVALLE

TARRAGONA

TELEFON 120

REAL, 56

C.^a de Seguros Generales de Dusseldorf

Segurs de transports

La New-York, de New-York

Companyia de segurs sobre la vida

L'UNION, de Paris

Companyia de segurs contra incendis

L'Assicuratrice Italiana, de Milán

Companyia de segurs contra accidents

La Continentale, de Mannheim

Segurs de transports

Passeig de Colón, 11 i 12 - Barcelona

SUBDIRECTOR A TARRAGONA:

Macià Mallol Bosch, carrer de Mar, 1

PAPERERIA I EFECTES D'ESCRITORI

— DE —

JOAN M. PIÑOL

Unió, 1 — TARRAGONA — Telefon 181

Gran assortit en llibres ratllats de totes menes i tamany : Escribanes : Plu-
 mes Stilogràfiques : Pesa-cartes : Copiadors, etc : Gran novetat en pitja pa-
 pers amb rellotje veritat : Postals de totes menes i albums per a les mateixes.

PREUS SUMAMENT BARATOS

MOSTELLE

(RAIMOST)

Suc de raïms sense alcohol

The Grape Juice Co. L.^d

Londres i Tarragona

El Vermouth més
 higiènic

Un excelent refresc

El millor aliment en les
 malalties i convas-
 cencia

Se ven per tot arreu

MAGATZEM DE FERRETERIA

FUMISTERIA I QUINCALLA

Eines de totes classes - Objectes per a regalos

Articles per a magatzems de vins i olis

Macià Mallol Bosch, Carrer de Sant Agustí, 9